

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه سوم شهریور

هزار و سیصد و چهار

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر
بریاست آقای حسینخان پرنیا

تشکیل گردید
صورت مجلس یکشنبه اول
شهریور را آقای دکتر

احشام قرائت نمودند
رئیس - صورت مجلس مخالفی

دارد یا نه؟
بعضی از نمایندگان - خیر

رئیس - آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا - بنده اجازه می
خواهم دنباله عرایض دیروزم را عرض

کنم
رئیس - چه فرمودید

سلیمان میرزا - اجازه میخواهم
مذاکرات دیروزم را خاتمه دهم

رئیس - آقای تدین
(اجازه)

تدین - بنده مخالف نیستم با این
که شاهزاده سلیمان میرزا اظهار عقیده

خودشان را بکنند
ولی مخالفم با اینکه باین وضع و باین

ترتیب ایشان بیان عقیده خودشان را بنمایند
برای اینکه همه ما باید مقید باشیم بحفظ

نظامات و تنظیمات داخلی مجلس شورای
ملی

نظامنامه داخلی یک مواد خاصی را در
نظر گرفته و تصویب نموده است از آن

جمله این است:
هر گاه یک نماینده یا همه از نمایندگان

اعتراضاتی داشته باشند یا توضیحاتی از
وزراء بخواهند مطابق ترتیبی که در نظام

نامه داخلی معین شده باشد باید با سؤال و
یا استیضاح کنند و بنده هیچ مانعی نمی بینم

که اگر واقعا شاهزاده سلیمان میرزا
اعتراضاتی دارند بیکى از این دو صورت

در آورند نه اینکه قبل از دستور با این
ترتیب صحبت کنند آنهم بر طبق اطلاعاتی

که بنده دارم و خودشان هم اظهار فرمودند
مقصود ایشان بیان یک سلسله تاریخچه

است و همه آقایان تصدیق میفرمایند این
تاریخچه مکرر گفته شده

در دوره چهارم تقریباً دو سه جلسه وقت
مجلس اشغال شد به بیان همین تاریخچه در

دوره پنجم هم مختصری به علاوه تصور نمی
کنم در طهران کسی باشد که ذی علاقه بفهم

این تاریخچه بوده و تاریخچه را ندانسته
باشد

بنابر این تاریخ گفتن فائده ندارد یا
اینکه خود آقایان تصدیق میفرمایند که

چقدر راه روزگار در مجلس تهیه شده است
باین همه کارهای مملکتی که در واقع اگر

است برای آن کارها و اشغال شود باز هم
کافی نیست

سزاور نیست قبل از وره بدستور ما
دستور را بموجب انداخته و چند ساعت بلکه

چند بنده همانطور که در خارج اظهار می
کردند وقت مجلس را صرف کنیم بشنیدن يك

مضمون عالی مکرر شنیده ایم
بنابر این از نقطه نظر احترامات

مجلس و اینکه وقت مجلس تضییع نشود و
مجلس بتواند موفق بانجام کارهای که دارد

بشود تکلیفی برای آنها معین کند مخالفم
با اینکه شاهزاده سلیمان میرزا قبل از ورود

بدستور بخواهند
تاریخ بگویند ولی بنده که اظهار عقیده

میکنم و تصور میکنم تمام آقایان نمایندگان هم
در این خصوص با بنده هم عقیده باشند

که ایشان هر اعتراضی دارند بترتیبی که
در نظامنامه معین شده است و صورت

شدیدش استیضاح است بنویسند و بمقام
محترم ریاست تقدیم نمایند آنوقت موافق

و مخالف صحبت کنید و هر طور هم مجلس
رای داد آن رای قطع خواهد بود

رئیس - آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا - مجلس دوره پنجم
است فعلا . . .

رئیس - راجع باصل موضوع نیست
سلیمان میرزا - بنده هم مطابق

نظامنامه عرض میکنم در این مملکت این
دوره پنجم است که از عمر مجلس میگذرد

و در تمام این مدت خیلی از آقایان و کلا
قبل از دستور و بعد از دستور مذاکرات زیادی

کرده اند و هیچ ماده هم در نظامنامه نیست
که بفرمایش آقای تدین تاریخچه گفته

نشود
در صورتیکه در قانون اساسی هست

که کلا حق دارند در هر امری از امور
مملکت آزادانه مذاکره کنند و این تاریخی

را که میفرمایند بنده میخواهم عرض کنم
یک تاریخ اقتصادی نیست در صورتیکه

فرضاً تاریخ اقتصادی هم باشد البته برای
مملکت مفید است و یکی از وظایف اولیه

مالیه است این تاریخی که بنده میخواهم
عرض کنم تاریخی است که در سیاست این

مملکت در سرنوشت این مملکت در
زندگانی آتی این مملکت در خدمت

و خلاف برای این مملکت موثر است و این
که میفرمایند مکرر این تاریخ شنیده شده

است
بلی بنده در دوره چهارم يك قسمت از

این تاریخچه را گفته ام ولی آیا حکومت
گرمان در دوره چهارم یاد آوری شده؟ آیا

قرارداد سن ژرمن یاد آوری شده بود؟ در
هر حال اگر اجازه نمی فرمائید عرضی نمی

کنم ولی بنده بکنفر و کیل هستم باید
باندازه شوکت علی و محمدعلی در بمبئی

آزادی نطق داشته باشم که حرف بزنم
اگر آقایان اینقدر هم برای بکنفر و کیل

آزادی نطق قائل نیستند عرض نمی
کنم

در هر صورت بنده مطابق حقی که
برای بکنفر و کیل باقی است بطوری که

در نظامنامه و قانون اساسی هم مطرح است
که نماینده در هر امری حق مذاکره

دارد و مطابق سابق که در مجلس بوده
است که راجع به هر چیز جزئی مدتی قبل از

دستور و پس از ختم دستور صحبت شده است
این مطلب را که یکی از همان مطالب است

باید عرض کنم
ولی حالا که گوشها برای شنیدن

حاضر نیست بنده هم عرضی ندارم اینکه
فرمودند بطور سؤال یا استیضاح اظهار

کنم این راهم میدانم
ولی بنده میخواستم تقاضای يك مجازا که

بکنم
در پایان مذاکراتم میخواستم بگویم

این تاریخی که مکرر گفته شده است و همان
طور که آقای تدین فرمودند برای اینکه

وقت تلف نشود و لایتنقطع این تاریخ تکرار
نشود باید باین قبیل تواریخ با مجازا که

خاتمه داد
حالا یا بر له یا بر علیه والا همینقدر شنیدن

و با خون سردی تلقی کردن نتیجه نخواهد
داشت

البته از دو حال خارج نیست در این
امر سیاسی یکی از متداعین محکوم خواهند

شد اگر طرف در محکمه تبرئه شد دیگر
هیچوقت مذاکره نخواهد شد و هر وقت که

یکی از او کلاخواست در این خصوص مذاکره
کند خواهند گفت که خاتمه یافته است ولی

اگر خانه پیدا نکنند این مطلب همیشه تکرار
خواهد شد

چنانچه این مسئله بکرات دیده شده
است تا یکی بخواهد بگوید فرار داد فوراً

در مقابلش میگویند مهاجرت بکنفر از
مهاجرین بنده و یکی آقای مدرس و دیگر

و دیگری اگر مهاجرت خلاف است باید
با مجازا که این را تمام کرد راجع بخودم

عرض میکنم
مدرس - خیر بنده هم حاضر

سلیمان میرزا - در هر صورت اگر
خلاف یا صواب است باید تکلیفش معلوم

شود تا مقابل چیز دیگری واقع نشود تا
یکی بخواهد بگوید معارف فوراً میگویند

عوام فریبی پس است
تا بخواهد بگوید رعیت رنج برمی

گویند پس است حرف تحویل منده پس
بالاخره چه باید بگویند چه بخواهند بگویند

يك لفظی در مقابل او پیدا میشود عوام
فریبی دما گوزی خود ستانی قرارداد

مهاجرت
بالاخره يك روزی باید باین صحبتها

خاتمه داد که هر لحظه از هر طرف مقابل
هم واقع نشود والا همانطور که فرمودند این

مذاکراتی که بنده میخواهم بکنم يك قسمت

در دوره اول و يك قسمت در دوره چهار
ويك قسمت هم در دوره پنجم گفته شده

است
حالا بنده میخواستم تقاضا کنم که

باین مذاکرات بیک ترتیبی خاتمه داده
شود و ترتیب منطقی هم مجازا که است حالا

که میفرمائید صحبتتم را نکنم نتیجه صحبتتم
را عرض میکنم که مجلس يك رائی بدهد که

يك کمیسیون برای رسیدگی باین امور
تشکیل شود و رسیدگی نموده برآه یا بر

علیه هر چه هست معین و اعلام کنند تا اینکه
این قبیل مذاکرات تکرار نشود و تا یکی

حرف بزنند فوراً بگویند دما گوزی است
عوام فریبی است چه است چه است

رئیس - رأی گرفته میشود
بعضی از نمایندگان - بچه چیست؟

رئیس - باینکه در آن مقوله که می
خواهند صحبت کنند میتوانند صحبت کنند

یا خیر
مدرس - خودشان تقاضای کمیسیون

کردند
رئیس - تقاضای کمیسیون رأی گرفته

شود؟ آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا - هر تقاضائی البته يك
مقداتی لازم دارد بنده هنوز مقدمات

صحبتم را عرض نکرده ام چگونه میتوانم نتیجه
را عرض کنم

این تقاضائی که بنده میخواهم بکنم
باید مدارک و اسناد خودم را هم بعرض آقایان

برسانم و بگویم باین اسناد و دلایل و مدارک
این مجازا که را تقاضا دارم

والا آقای ناصرنداماتی هم چندی
قبل راجع به مسئله سن ژرمن تقاضای همین

مجازا که را کردند در هر حال اگر اجازه
میفرمایند بنده عرایضم را عرض کنم و البته

آخرش منجر بهمین تقاضائی که کردم می
شود و اگر هم اجازه نمیدهد بنده نمی

پسندم که يك سابقه غریبی در مجلس گذاشته
شود بنده باندازه سهم خودم را ضعیف نیستم

که آزادی نطق محدود شود مطابق قانون
اساسی و نظامنامه و کلا آزادی مطلق در

اظهار عقیده خودشان دارند چه قبل از دستور
و چه پس از ختم دستور و اگر این سابقه

گذاشته شود که يك کیلی که میخواهد
قبل از دستور حرف بزند رأی بگیرند آزادی

از اقلیت مجلس هر کس که میخواهد باشد
گرفته میشود

زیرا در هر دوره اقلیتی که بخواهد
حرف بزند اکثریت رأی نمیدهد و جلو گیری

میکند
بنا بر این اگر آقایان میل دارند بنده

حرف بزنم بدون رأی هم حرف
نخواهم زد

رئیس - پس وارد دستور میشویم
قانون انتخابات مطرح است

مخبر اجفازه بومائید يك عرضی دارم

زیرا ممکن است يك ماه در ماه يك اشخاصی ب مجلس بیایند ولی بالاخره صلاحیت قانونگذاری را پیدا نکنند و وکیل هم نباشد و اینموقع موقعی است که مجلس مقدمات قانون گذاری را فراهم بیاورد و اعتبار نامه ها را تصویب کند

از این جهت منافاتی ندارد بهر حال دوره تقنینیه دو سال است و ابتدای آن از روزی است که مجلس صلاحیت قانون گذاری پیدا کند هر روزی که مجلس افتتاح شود نظر بدلائل فوق این مواد جزو قانون معارفست نه قانون اساسی

برای اینکه اگر جزو قانون اساسی بود اولاً میبایستی خود قانون اساسی نوشته باشد و ثانیاً این همه مذاکرات در دوره چهارم در اطراف آن نمی شد

و قانون اساسی هم بهمان ترتیب مرتب می شود که فرمودند که تا مراجعه بآراء عمومی ملت نشود هیچ مجلس عادی حق ندارد که يك جز از آن را تغییر بدهد و آنهم در صورتی است که تغییر آن را صلاح مملکت بدانند و آزادی انتخابات و آزادی عقاید و آزادی آراء هم موجود باشد

در هر صورت گمان میکنم این ماده اشکالی نداشته باشد

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی رئیس - رای میگیریم بماده ۱۰ آقايانی که این ماده را تصویب می کنند قیام (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس تصویب شد ماده ۲۰

شرح آتی قرائت گردید

ماده ۲۰ (بجای ماده ۱۰ قانون سابق) مخارج مسافرت نمایندگان کار از محل انتخاب الی طهران ذهاباً و اياباً از قرار فرسخی يك تومن دولت ادا نمیکند مخارج لازم متعلقه بابتخابات را بر طبق حواله وزارت داخله فوراً دولت میپردازد

رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - بنده موافقم بعد از يك مخالف رئیس - آقای روحی (اجازه)

روحی - بنده متأسفانه با این ماده مخالفم و مخالفت بنده هم بیشتر از روی عایدات مملکت است و طرز مخارجاتی است که مایه طور کلی می کنیم بهر رسم و ترتیب در هر کجای دنیا این است که هر نوع مخارجی که بیش آمد میکند آن مخارج را تطبیق می دهند با عایدات آن مملکت جز در مملکت ما که مخارج مامل سایر مخارج ممالک دنیا است

ولی عایداتمان خیلی کم است و يك طبقه مخصوصی مالیات میدهند که آن ها

طبقه رعایای بیچاره هستند و بس والا يك طبقه اعضا اداراتند يك طبقه وزراء هستند و كلا که اینها حقوق میگیرند و از این پول هائیکه از رعایا گرفته میشود يك قرائش هم صرف سعادت جامعه نمی شود

بنده اصولاً در مخارج مخصوصاً بالنسبه بآقايان نمایندگان عقیده دارم که از خودشان شروع کنند و این پولهای زیادی که امروز بعنوان حقوق بيك عهده داده میشود از آن ها بکاهند اگر آقايان نمایندگان البته از خودشان کسر کنند

چنانچه بنده در کمیسیون محاسبات هم عرض کردم که مثلاً آقايان و کلا عهده تومن حقوق میگیرند و وزراء هم می توانند بگویند که باید چهار صد تومن حقوق بگیرند میتوانند بمدير کل بگویند تو هم دو صدت و پنجاه تومن بگیر و نباید بیشتر بگیری اما اگر بغواهند و کلاه مثلا خرج مسافرت خودشان را هم زیاد کنند ديگر نمیتوانند این حرفها را بزنند و جمع و خرج مملکت را نمادند بدهند و این مخارج زیادی این مملکت را حذف کنند در هر صورت بنده با همان پنجقران سابق موافقم و مخصوصاً از آقايان تقاضا می کنم که موافقت بفرمایند و از این خرج سفر بکاهند تا بتوانند اقلاً از مخارج بیهوده سایر ادارات و از این قانون استفاده می که مالیات مملکت را می بدهد و شاید تا چند سال ديگر جامعه مملکت را در رکست کند بکاهند و کسر کنند بنا بر این بنده تقاضای کنم بهمان پنجقران قناعت شود و این يك نان حلالی است که از طرف ملت تقدیم ایشان می شود

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده بنده خیلی این نظریه نماینده محترم را تقدیس می کنم و متشکرم که در تمام قضایا این نظر صریح جوئی را تعقیب بفرمایند ولی از نظر نباید دور کرد که بهمان فلسفه که حقوق و کلاه مصاعف شده بهمان فلسفه هم برای مخارج مسافرت و کلاهی آتی بهمان اضافه پیش بینی کرده اند و با اینکه مضاعف پیش بینی کرده اند نصف مخارج را که وزارت مالیه میدهد بيك نفر مدير اداره (بارتبه و مقاماتی را که مادار هستند) نمیشود و نباید ما هم حقوق و رتبه بيك نفر و کيل را از يك نفر رئیس اداره کمتر بدانیم هر چند معلوم نیست و کلاهی بعد از امثال ما باشند ولی ما این قانون را برای و کلاه بعد می نویسیم و باید اخلاقاً رعایت این مسئله را بکنیم که لااقل نصف آن چیزی را که وزارت مالیه برای مخارج مسافرت بيك نفر رئیس اداره اش معین کسر کرد مادر باره نمایندگان منظور کنیم

رئیس - شاهزاده محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده موافقم

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

(پیشنهاد آقای زعيم شرح آتی خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم مخارج مسافرت آمدن بر کز فقط منظور شود و آن هم فرسخی دو تومن باشد

رئیس - آقای زعيم (اجازه)

زعيم این قانون که ذکر شده مخارج اياب و ذهاب ممکن است اغلب نمایندگان که از ولایات می آیند بر کز میل براجعت نداشته باشند و اضافه مکرر شده است که آقايان نمایندگان که از ولایات می آیند بر کز در بین مدت و کالشان برای امور شخصی خودشان بجلل انتخاب خودشان مسافرت می کنند و این خرج مسافرت کلیه درهه جا داده شود یعنی خرج این اياب و ذهاب را هم مطالبه می کنند در صورتیکه این خرج مسافرت برای حضور آنها در مرکز عمل است

بنده تصور می کنم نمایندگان که حرکت میکنند از محل خود تا خرج سفر را می دهند برای اینکه بر کز بیایند و فرسخی يك تومن هم برای مخارج حرکتشان بر کز کم است و در سایر ادارات هم میزان فرسخی صد يك حقوق است بنا بر این پیشنهاد کردم دو تومن باشد

مخبر - بلی بنظر بنده فرمایشات آقای زعيم نتیجه اش با زمین این ماده میشود ولی آنطوریکه فرمودند که آقايان می آیند بر کز و میمانند اشتباه است اغلب آقايان تشریف می آورند پس از اینکه دوره و کالشان طی شد میروند سر زندگانی خودشان و قاضه خرج راه اياب و ذهاب است بحکم اینکه در طهران میمانند ما نمی توانیم خرج سفر بر کشتن آنها را حذف کنیم بلی اگر کسی نتخواست بر گردد و در طهران بماند البته خرج بر کشتن باو داده نخواهد شد و این پول بفق دولت در خزانه دولت ضبط میشود

رئیس - رای میگیریم پیشنهاد آقای زعيم آقايانی که پیشنهاد ایشان را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد - پیشنهاد آقای مدرس

(اینطور قرائت گردید)

پیشنهاد می نمایم ماده پنجده بوطریق ذیل نوشته شود

مخارج مسافرت نمایندگان بعد از انتخاب شدن از محل الی آخر مدرس - توضیح بنده این است که بعضی از آقايان هستند که در مرکزاند و از ولایات انتخاب میشوند و این توضیح برای است که آنها خیال نکنند مخارج مسافرت مدرس - چون میفرمایند واضح است بنده استرداد میکنم

رئیس - پیشنهاد ديگر (پیشنهاد آقای رضوی شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم فرسخی بيك تومن داده شود

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض می کنم انشاء الله در مملکت ما خط آهن کشیده میشود و میشود و قيمت کرایه خیلی ارزان میشود ولی بنده مقصودم این است که مثلاً با اتومبیل هم که مسافرت میکنیم فرسخی دوریال بیشتر کرایه نمیگیرند بنده که اطلاع دارم از همدان تا طهران شصت تومن میگیرند که تقریباً هر آدمی با نصد تومن میشود و شصت فرسخ هم بیشتر نیست بنا بر این چهار برابر قيمت کرایه بيك نفر چر داده شود و همینطور است از طهران بهمدان و بنده مخالفم با اینکه ما همی هر روز خرج را زیاد کنیم و هر روز هم مالیات وضع کنیم

(صدای زنگ رئیس - دعوت بسکوت)

رئیس - پیشنهاد جنابعالی با این ماده چه تفاوتی دارد؟

رضوی - بنده ذهاباً و اياباً عرض می کنم که بيك تومن باشد یعنی فرسخی پنجقران

رئیس - این عبارت مطلب جنابعالی را

نیرسانه رای میگیریم پیشنهاد آقای رضوی آقايانیکه با پیشنهاد ایشان موافقت قیام فرمایند

(عده قلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد رای میگیریم بماده پنجاه دو آقايانی که این ماده را تصویب میکنند قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شده ماده پنجاه و چهار که بجای ماده پنجاه و سه قانون سابق قرائت میشود

در انتخابات بنده شش ماه را زائد و همان سه ماه را کافی میدانم

با این حال هر چه دلتان میخواهد بکنید ولی این چهار ماه را هم بنده زائد میدانم

راجع بقسمت تبصره هم که نوشته است در بيك موقع در تمام مملکت باید انتخابات شروع شود

بنده اینرا هم غیر عملی میدانم

زیرا وسائل انتخابات در ایران مثل سایر نقاط دنیا فراهم نیست که در بيك روز انتخابات شروع شود

برای اینکه در بيك نقطه مشغول جنگند در بيك نقطه مشغول اصلاحاتند يك نقطه موجدانش فراهم نیست و در بيك روز عملی نیست که بتوان در تمام مملکت شروع بانتخابات نمود

در قسمت اولیه که مینویسد : چهار ماه بآخر دوره ماده حکم ولی این تبصره که تأکید می کند خوب نیست

حالا بنده بعد از بيك روز مثلاً انتخاب شدن آقايان باید بشوم ؟

اگر مقصود قوه مجریه است که اعمال نفوذ میکند در آن قسمت همیشه ممکنست این حرف را زد

بعلاوه این تبصره با این صراحت اسباب اشکال میشود

چونکه مینویسد : در زمان و اعد انتخابات باید شروع شود چهار روز پنجروز تفرقه که مؤثر در انتخابات است دیرتر برسد

حالا با این ترتیب آیا باید آن نماینده که سه روز بعد انتخاب شده است رد بشود ؟

بنظر بنده اگر بهمان قسمت اول قناعت شود بهتر است و بالاخره بنده این تبصره را زائد و غیر عملی میدانم و با آن مخالفم ديگر بستم بنظر آقايانست

مخبر - خلاصه فرمایشات ناطق محترم این بود که اگر شش ماه یا چهار ماه بآخر دوره مانده انتخابات شروع شود ممکن است بعضی از کلا اعمال نفوذ بکنند

خلاصه مذاکرات ایشان این بود

ممكن است يك اعمال نفوذ هائي در انتخابات برای وکالت خود بکنم و اگر مدت کمتر باشد شاید نتوانم آن اعمال نفوذها را بکنم با اینجهت و برای اینکه يك قسمت های تازه ای هم پیدا شود که تعدیل کند افکار سابق را با آینده چه از نقطه نظر کندی و چه از نقطه نظر تندى مقصود اختلاف نظرى است که مردم پیدا میکنند و نسبت بمصالح مملکت و نظرهاى سياسى که طوری نشود که بتوان يك اعمال نفوذ هائي کرد

در انتخابات بنده شش ماه را زائد و همان سه ماه را کافی میدانم

با این حال هر چه دلتان میخواهد بکنید ولی این چهار ماه را هم بنده زائد میدانم

راجع بقسمت تبصره هم که نوشته است در بيك موقع در تمام مملکت باید انتخابات شروع شود

بنده اینرا هم غیر عملی میدانم

زیرا وسائل انتخابات در ایران مثل سایر نقاط دنیا فراهم نیست که در بيك روز انتخابات شروع شود

برای اینکه در بيك نقطه مشغول جنگند در بيك نقطه مشغول اصلاحاتند يك نقطه موجدانش فراهم نیست و در بيك روز عملی نیست که بتوان در تمام مملکت شروع بانتخابات نمود

در قسمت اولیه که مینویسد : چهار ماه بآخر دوره ماده حکم ولی این تبصره که تأکید می کند خوب نیست

حالا بنده بعد از بيك روز مثلاً انتخاب شدن آقايان باید بشوم ؟

اگر مقصود قوه مجریه است که اعمال نفوذ میکند در آن قسمت همیشه ممکنست این حرف را زد

بعلاوه این تبصره با این صراحت اسباب اشکال میشود

چونکه مینویسد : در زمان و اعد انتخابات باید شروع شود چهار روز پنجروز تفرقه که مؤثر در انتخابات است دیرتر برسد

حالا با این ترتیب آیا باید آن نماینده که سه روز بعد انتخاب شده است رد بشود ؟

بنظر بنده اگر بهمان قسمت اول قناعت شود بهتر است و بالاخره بنده این تبصره را زائد و غیر عملی میدانم و با آن مخالفم ديگر بستم بنظر آقايانست

مخبر - خلاصه فرمایشات ناطق محترم این بود که اگر شش ماه یا چهار ماه بآخر دوره مانده انتخابات شروع شود ممکن است بعضی از کلا اعمال نفوذ بکنند

خلاصه مذاکرات ایشان این بود

در قسمت اول اگر آن موجداتی که کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات برای اتخاذ این تصمیم در نظر گرفته حضرت والا در نظر میگیرند این اشکال را شاید نیفرمودند یا اینکه ترتیب و گزارشات شش ساله یا چهار ساله دوره های فترت را از نظر خودشان دورتر بفرمایند دادند این فرمایشات را نیفرمودند

ما مبتلى هستیم بيك امراض و يك دردهای بزرگ گزری و البته در موقع علاج آن دردهای بزرگتر اگر يك اشکالی هم ببینیم باید آن صرف نظر کنیم

برای جلوگیری از فترت و برای اینکه لااقل يك سال بیشتر طول نکشد و اصل صریح قانون اساسی که می گوید اصول مشروطیت تعطیل بردار نیست و باطل نشود

ما این فکر را کردیم و بالاخره سه ماهی که باید به آخر دوره مانده انتخابات شروع شود مطابق قانون سابق ما این سه ماه را بچهار ماه تبدیل کردیم و این هم برای اینست که در سابق وقتی که و کلا اعتراض میکردند که چرا انتخابات بتأخیر افتاد عذر می آوردند که سه ماه به آخر دوره مانده مشغول شدیم

ولی تهیه ارسال آنها بنقاط زحمت داشته است و موجب تعویق انتخابات گردیده برای اینکه این حرف را زنند ما شش ماه به آخر دوره را مین کردیم که وزارت داخله در این مدت اوراق را چاپ کند و بولایات بفرستد و دستور العمل بدهد که چهار ماه به آخر دوره مانده انتخابات را شروع کنند و ديگر دولت عذری نداشته باشد در مقابل مجلس که بگوید اوراق تفرقه نرسیده یا عذر ديگری بیاورد و با این وسیله انتخابات را عقب بیندازد تا بغیبت مجلس منجر شود که بالاخره هر چه دلشان میخواهد در انتخابات اعمال نفوذ و اعمال افراض کنند

بعقیده بنده بهترین و نافعترین موادی که در انتخابات اصلاح شده است همین ماده است که حقوق ملت را در مقابل مداخلات نامشروع دولت حفظ میکند حقوق مردم را در مقابل مداخلات نامشروع و نفوذ احکام فقط و فقط این يك ماده است که حفظ میکند و بالاخره این يك ماده است بشما امیدواری میدهد که احتمال دارد مجلس ششم و هفتم تشکیل شود در اینصورت باید موافقت بفرمایید که این ماده تصویب شود و اگر وقت میداشتم بنده عقیده ام این بود که شش ماه به آخر دوره مانده انتخابات باید شروع شود

ولی چون وقتمان کافی نیست و استدعا دارم که آقايان موافقت بفرمایند اما در خصوص این تبصره بنده اساساً این تبصره را هم فوق العاده مفید میدانم زیرا یکی از همل ایجاد دوره های فترت قضیه يك ساخت

يك نواخت نبودن انتخابات است در تمام ایران و مکرر مادیده ایم که انتخابات را دولتها در طهران شروع مینمودند و داوطلبان وکالت هم می آمدند و طهران وقتی که از اینجا ما بوس میشدند باز بيك نقطه ديگر می رفتند و بالتبعية تمام نقاط ایران معرض هجوم سيل آسای داوطلبان طهران و اجعافات واقع میشد و مردمان ایالات و ولایات کاملاً در تحت فشار و اجعافات اهالی باخت بود و در چهاره که برای جلوگیری از این سيل تهاجمات بنظر ما رسید این بود

ولی حالا میفرمایند در عمل اسباب اشکال میشود با اساساً عملی نیست خوبست یکی از آقايان پیشنهاد کنند که اضافه شود در صورت عدم مانع که آن نظر حضرت والا هم تأمین شود (بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی نیست)

رئیس - رای میگیریم آقايانی که مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - اکثریتست - پیشنهاد آقای مدرس

(شرح ذیل قرائت شد)

مدرس - پیشنهاد میکنم بجای شش ماه پنج ماه نوشته شود

رئیس - بفرمایند

مدرس - توضیحش معلومست زیرا شش ماه مقدور نیست و باید يك مدتی باشد که مقدور باشد و پنج ماه مقدور است و عملی تر هم خواهد بود

مخبر - بنده هم موافقم با پیشنهاد آقا

کازرونی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمایند

کازرونی - ما کم کم میخواهیم کار را تملیق بامر محال بکنیم یعنی میخواهیم در ظرفه چهار ماه

بالاخره دوره باقی مانده در تمام نقاط مملکت شروع بانتخابات مینمایم و آنوقت تهیه وسائل انتخابات را هم از پنجاه قبل از اختتام دوره بنمایم در صورتیکه در قسمت بندر عباس و بندر بوشهر ما تقریباً چهل و پنجاه روز وقت لازم دارد تا وسائل آنهاجا برسد پنج ماه بآخر دوره باقی مانده مشغول تهیه وسائل انتخابات بشوند

این تملیق بامر محالست اگر مقدور باشد ما باید قید کنیم که هفت ماه به آخر دوره شروع بانتخابات بکنند و حالا چون وقت نیست با این اندازه راضی شده ایم که شش ماه قبل از اختتام دوره شروع بتهیه وسائل انتخابات بشود و در چهاره به آخر دوره شروع بانتخابات بشود بکنند

يك نواخت نبودن انتخابات است در تمام ایران و مکرر مادیده ایم که انتخابات را دولتها در طهران شروع مینمودند و داوطلبان وکالت هم می آمدند و طهران وقتی که از اینجا ما بوس میشدند باز بيك نقطه ديگر می رفتند و بالتبعية تمام نقاط ایران معرض هجوم سيل آسای داوطلبان طهران و اجعافات واقع میشد و مردمان ایالات و ولایات کاملاً در تحت فشار و اجعافات اهالی باخت بود و در چهاره که برای جلوگیری از این سيل تهاجمات بنظر ما رسید این بود

ولی حالا میفرمایند در عمل اسباب اشکال میشود با اساساً عملی نیست خوبست یکی از آقايان پیشنهاد کنند که اضافه شود در صورت عدم مانع که آن نظر حضرت والا هم تأمین شود (بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی نیست)

رئیس - رای میگیریم آقايانی که مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - اکثریتست - پیشنهاد آقای مدرس

(شرح ذیل قرائت شد)

مدرس - پیشنهاد میکنم بجای شش ماه پنج ماه نوشته شود

رئیس - بفرمایند

مدرس - توضیحش معلومست زیرا شش ماه مقدور نیست و باید يك مدتی باشد که مقدور باشد و پنج ماه مقدور است و عملی تر هم خواهد بود

مخبر - بنده هم موافقم با پیشنهاد آقا

کازرونی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمایند

کازرونی - ما کم کم میخواهیم کار را تملیق بامر محال بکنیم یعنی میخواهیم در ظرفه چهار ماه

بالاخره دوره باقی مانده در تمام نقاط مملکت شروع بانتخابات مینمایم و آنوقت تهیه وسائل انتخابات را هم از پنجاه قبل از اختتام دوره بنمایم در صورتیکه در قسمت بندر عباس و بندر بوشهر ما تقریباً چهل و پنجاه روز وقت لازم دارد تا وسائل آنهاجا برسد پنج ماه بآخر دوره باقی مانده مشغول تهیه وسائل انتخابات بشوند

این تملیق بامر محالست اگر مقدور باشد ما باید قید کنیم که هفت ماه به آخر دوره شروع بانتخابات بکنند و حالا چون وقت نیست با این اندازه راضی شده ایم که شش ماه قبل از اختتام دوره شروع بتهیه وسائل انتخابات بشود و در چهاره به آخر دوره شروع بانتخابات بشود بکنند

مخبر - این محظوری را که آقای کازرونی میفرماید صحیح ولی نظر بضمیمه وقت وبالآخره نظر بدینکه ما الان يك قانون مینویسیم که مقدمه این قانون فراهم نیست

باین واسطه بنده قبول کردم. الان شش ماه کمتر باخر دوره باقی مانده وقتی که ما این رای را دادیم چطور می شود؟

ان شش ماه هم باخر دوره باقی نمانده است معذرت بستم برای آقایان

رئیس - رای می گیریم بمقابل توجه بودن

مخبر - بند قبول کردم

رئیس - پس دیگر رای نمی گیریم کازرونی - عملی نیست تعلیق بامر محال است

پیشنهاد دیگر آقای مدرس

پیشنهاد منم اینم تبصره ترتیب ذیل نوشته شود

تبصره - بانبردن مانعی در تمام حوزه های انتخابیه الخ

مدرس - اگر يك پیش بینی عقلی هم بشود شما مخالفت میکنید شما میگوئید در تمام نقاط مملکت يك مرتبه باید شروع شود.

فرضا اگر جا نشد آنوقت میگوئید تمام انتخابات صحیح نیست؟

پس بهتر اینست که نوشته شود در صورت نبودن مانع و مانع هم چیزی نیست که مخفی باشد لابد گرفتار بهای محلیست یا بعضی جاها برف زیاد مانع بوده است و اگر مانع نبود آنوقت بگوئید همه جا باید مثل هم باشد حالا میخواهید قبول کنید میخواهید قبول نکنید

مخبر - بنده با این اصلاح هم موافق هستم

کازرونی - بنده مخالفم

رئیس - از طرف کمیسیون قبول شد.

کازرونی - بلی بنده هم عضو کمیسیون هستم.

بنده می دانم مقصود مقدس آقای مدرس خیلی صحیحست اما در جای خودش ولی در این قانون اگر ما لفظ در صورت نبودن مانع را بنویسیم آنوقت هر موقع سوال کنیم جواب میدهند مانع بود میگوئید غیر برویم معاکه کنیم

همینکه قائل بکه مانع شدیم در واقع قائل بتاخیر انتخابات وقترت شده ایم و هیچ دلیلی هم در مقابل کلمه مانعی که جناب عالی بان معنی میفرمائید همیشه اوقات

در کلیه امور مجر زومسلم است البته هر گاه این عذر موجهی برای يك کسی بود دیگر از او مواخذه نمی شود یعنی وقتی که بنده محکوم براه رفتن شدم در صورتی که پیام شکسته باشد این عذر موجه از من پذیرفته است

دیگر محتاج بگفتن نیست آنوقتیکه بنده مقبل می شوم باینکه راه بروم دیگر شرط نمی کنم در صورتیکه پیام شکسته باشد و ضرر این قسمت محسوس است

اگر بخوایم این قید را در اینجا بنمائید دیگر آوردن این ماده بمجلس اثر وفایده ندارد

والا هر وقت در هر نقطه که اداره کرد انتخاب میکنند والا حکومت هزار گونه موانع میتراشد و هر وقت هم مواخذه کنید می گویند مانع بود فرس ما زور بود و راه امن بود و همینطور از این قبیل موانع خواهد گفت در این صورت آنوقت شما چکار میتوانید بکنید

و در مقابل دولت مبتوع مخفم و معظم خودتان چه اظهاری مینمائید؟

در هر صورت بکلی مخالف با آن منظور است از يك طرف میگوئید چهار ماه باخر دوره شروع بانتخابات نمایند از طرف دیگر میگوئید پنج ماه باخر دوره تهیه وسائل انتخابات را بنمائید چطور می شود در يك ماه قبل از اعلان شروع بانتخابات اوراق تعرفه را طبع کرد و بولایات و ایالات فرستاد؟

تا بولایات برسد و در بولایات مقدماتش تهیه شود مدتی وقت لازم دارد در تمام نقاط مملکت ماهم که آنرویلن نیست و وسائل نقلیه ما هنوز قاطر و شتر است و در مدت چهل و بیجاه روز باخر در هم اوراق چاپی بتمام نقاط برسد

آن وقت میگوئید در ظرف يك ماه وسائل انتخابات را تهیه کنند و بتمام ایالات و بولایات برسانند نمیدانم چطور میشود اینها را باهم جمع کرد

رئیس - پیشنهاد شده است تنفس داده شود مخالفی ندارد؟

جمعی از نمایندگان - خیر (در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از سه ربع ساعت مجددا تشکیل گردید)

رئیس - آقای مخبر اظهاراتی دارید؟

مخبر - خیر - اگر پیشنهاداتی رسیده است قرائت شود

رئیس - باید تکلیف پیشنهادات معین شود

شما پیشنهاد را قیرل کردید

مخبر - بنده پیشنهاد آقای مدرس را قبول کردم

حائری زاده - بنده پیشنهاد دیگری دادم

مخبر - بنده پیشنهاد آقای مدرس را قبول کردم

نظر باینکه عده هم با آن پیشنهاد اظهار موافقت کردند و در واقع این پیشنهاد نهاد بجای ماده شد حالا اگر پیشنهاد دیگری بنویسید البته مقدم خواهد بود

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای حائری زاده رسیده است قرائت می شود (اینطور خوانده شد)

پیشنهاد آقای حائری زاده: ماده ۴ را بجای ماده ۳ سابق بشرح زیر پیشنهاد می کنم: وزارت داخله مکلف است که پنج ماه باخر هر دوره تقنینیه مانده مقدمات و وسائل انتخابات دوره بعد (از قبیل طبع و ارسال اوراق لازمه و انتخاب اعضاء انجمنهای نظارت مرکزی و فرعی و شعب و صدور حوالجات برای مخارج انتخابات و خرج سفر نمایندگان و غیره) شروع نماید بنحوی که سه ماه به آخر آن دوره مانده حکم راجع بانتخابات عمومی دوره بعد را در کلیه حوزه های انتخابیه (اصلیه و فرعیه) مملکت اعلام اجرا نماید

تبصره - در تمام حوزه های انتخابیه باید انتخابات در ظرف يك ماه شروع شود.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - در موقع تنفس با آقایانی که اختلاف نظری داشتند مذاکره شد و تقریباً خود آقای مدرس هم که آن پیش نهاد را کرده بودند این نظر را پسندیدند اگر چه ما معتقد بودیم که شش ماه باخر دوره مانده شروع بمقدمات شود چهار ماه باخر دوره مانده هم شروع بانتخابات بشود چون از شش ماه چند ماه کم شده تا موقعی که دولت بخواهد انتخابات را بجزریان بیندازد دو ماه بیشتر فرجه نیست از این جهت پنج ماه باخر دوره باقی مانده معین شد که دولت تهیه مقدمات بکند سه ماه باخر دوره مانده انجمنهای نظارت اعلان انتخابات را منتشر نمایند و آن فرمایشی را هم که آقایان داشتند راجع باینکه در آن واحد نمیشود در تمام مملکت انتخابات را بجزریان انداخت و ممکنست يك موقع عادی نه موانع فوق العاده از قبیل سرما و مه و سد و دشمن راه عبور و مرور را این نوع موانع پیش بیاید درین قسمت هم مذاکره شده توافق نظر حاصل شد اینک اگر موانع کوچککی باشد البته در مدت یکماه قابل رفع است و اگر موانع خیلی بزرگتری پیش آید و موانع فوق الطبیعه باشد البته آنها هم يك چیز هائی نیست که مادر قانون پیش بینی کنیم از این جهت بود که بنده این پیشنهاد را نمودم

رئیس - آقای مدرس هم مخالفند؟

مدرس - خیر گمان می کنم پیشنهاد ما

باین پیشنهاد اصلاح شود و ممکن است آنرا بر داریم و بجایش این پیشنهاد را بگذاریم

مخبر - بنده هم موافقم با این پیشنهاد مدرس - در حقیقت بجای ماده است

رئیس - خوب با هر سه که موافق شدید این تناقض دارد

پیشنهاد آقای سطنانی هم همین است.

پیشنهاد آقای شریعت زاده (بمضمون ذیل خوانده شد)

تبصره - بعد از تهیه مقدمات مذکوره دولت مکلف است امر بشروع انتخابات در تمام مملکت صادر کند

از تاریخ ابلاغ امر بزور در ظرف بیست روز باید در تمام حوزه های انتخابیه بانتخابات شروع شود

شریعت زاده - بنده با يك ماه موافقم

پیشنهاد آقای میرزا رضا خان حکمت

بنده پیشنهاد میکنم وسائل انتخابات را دولت قبلا تهیه و سه ماه باخر دوره مانده در تمام نقاط شروع بانتخابات شود

حکمت - بنده هم با آن پیشنهاد موافقم

پیشنهاد آقای بیات

بنده اصلاح ماده ۴ را بطریق ذیل پیشنهاد مینمایم

ماده ۴ - وزارت داخله مکلف است که از شش ماه باخر هر دوره تقنینیه مانده تهیه مقدمات و وسائل انتخابات دوره بعد (از قبیل طبع و ارسال اوراق لازمه و انتخاب اعضاء انجمنهای نظارت مرکزی و فرعی و شعب و صدور حوالجات برای مخارج انتخابات و خرج سفر نمایندگان و غیره) شروع نماید بنحویکه روز اول سه ماه باخر آن دوره اعلان انتخابات از طرف نظارت در هر ولایت و ایالت منتشر شود

رئیس - بفرمائید

مرتضی قلیخان بیات - بنده يك اصلاحی پیشنهاد کرده ام که راجع بقسمت اجراء است در خود ماده که از طرف کمیسیون تهیه شده نوشته اند چهار ماه باخر دوره مانده حکم راجع بانتخابات عمومی (اصلیه و فرعیه) مملکت اعلام و اجراء نماید

ولی بنده برای اینکه در این امر تسریعی شده باشد و تسکلیف روشن تر بشود پیشنهاد کرده ام که سه ماه به آخر دوره مانده اعلان انتخابات از طرف انجمن نظار منتشر شود بجهت اینکه اینجا که نوشته شده:

حکم راجع بانتخابات عمومی دوره بعد باید داده شود ممکن است حکم که

میدهند بعد از صدور حکم از سه ماه یا چهار ماه دیگر این مسئله موقوف اجراء و عمل گذاشته نشود بجهت اینکه حکم يك چیز است که از طرف دولت صادر میشود که انتخابات را شروع کنند

ولی عملش دیگر معلوم نیست و در آنجا هم ابتدای عمل را معین نکرده و بنده در این پیشنهاد ابتدای عمل را معین کرده ام یعنی روز اول سه ماه انجمن نظارت اعلان انتخابات را منتشر نماید و البته در این صورت دیگر این اشکالی که يك مدتی حکم بلا اجراء ماند رفع خواهد شد این است که بنده پیشنهاد کرده ام شش ماه نوشته شود برای اینکه از شش ماه قبل شروع بتهیه مقدمات شود سه ماه به آخر دوره مانده اعلان انتخابات منتشر شود البته آنوقت ده نازده روز برای انتشار اعلان طول میکشد و بیست و پنج روز هم مدت دادن تعرفه و گرفتن رای خواهد بود و بهیچ وجه برای استخراج آراء و فرستادن آنها خواهد بود و اگر حکم باشد همانطوریکه عرض کردم آن نظر بکه آقایان دارند و مقصودشان تسریع انتخابات است محفوظ نخواهد ماند زیرا حکمش مشود ولی بوقوع عمل نخواهد آمد لیکن حالا که آقایان پنج ماه باخر دوره مانده را پیشنهاد کرده اند بنده هم با آن موافقت می کنم

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده هم با پیشنهاد موافقم

رئیس - آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - بنده يك سوالی دارم این شرطیکه چدر این پیشنهاد چه در آن قانون نوشته شده که بایستی در ظرف فلان مدت شروع بانتخابات بشود بنده میخواهم ببینم اگر فرضاً در اول سه ماهیکه در این قانون نوشته شده در يك ولایتی شروع بانتخابات نشد آیا این امر لایحه بانتخابات آن محل وارد میکند یا خیر؟ و این مسئله باید توضیح داده شود که بعد دچار اشکال نشویم

زیرا بنده خاطر هست که در دوره چهارم یکی از نمایندگان را برای اینکه دادن رای از پنج روز تجاوز کرده بود اعتبارنامه اش را از مجلس رد کردند حالا میخواهم ببینم آیا این شروع هم بمنزله همانست که اگر از اول سه ماه شروع نشد و از یازده روز بعد شروع شد انتخابات فاسد خواهد شد یا اینکه بقوت خودش باقی است

خوبست این مسئله توضیح داده شود که مطلب معلوم باشد

مخبر - عرض میکنم در این قسمتی که فرمودند سابق هم مبتلا بودیم و چیزی تازه

نیست در قانون انتخابات سابق نوشته بودند که سه ماه به آخر دوره تقنینیه مانده بایستی انتخابات دوره بعد شروع شود ولیکن مادر عمل میدیدیم که بعضی از دولتها این اصل را مراعات میکردند ولی با يك مسامحه و تعللهائی و بعضیها هم هیچ مراعات نمی کردند

ولی این قانون را که ما میخواهیم وضع کنیم طوری ترتیب داده ایم که اگر دولت ها نخواهند مطابق جریان طبیعی رفتار کنند هم دولتها مقصر هستند و هم این که حقوق مردم ازین نمی رود چنانچه سابق بر این بعد از یکسال که از دوره تقنینیه گذشته بود تازه دولت انتخابات يك نقطه دیگری را شروع می کرد و البته اگر حالا هم اینطور شود از این دولت میشود سوال و استیضاح کرد ولی در عین حال هم حق مردم ضایع نمی شود

رئیس - رای میگیریم به پیشنهاد آقای بیات آقایانی که موافقت قیام فرمائید (اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد

باین پیشنهادیکه خوانده شد رای گرفته شد

(بعضی از نمایندگان اظهار داشتند به ماه رای گرفته شد بعضی دیگر گفتند بشش ماه)

رئیس - بجزیکه ایشان میگویند که رای نمیگیریم بآن چیزیکه نوشته بودند رای گرفتیم

پیشنهاد آقایان بیات و حائری زاده - بنده ماده (۵۵)(۵۶) رایرت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات را بعنوان دو ماده الحاقیه پیشنهاد مینمایم (ماده ۵۵ بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۵۵ - هر گاه در حین جریان انتخابات يك یا چند نفر از اعضاء انجمن نظارت از حضور در انجمن تعلیل یا استتکاف نمایند مادامی که اکثریت باقی است جریان انتخابات تعقیب و بعضو مستتکف اخطار میشود

چنانچه تا دو جلسه در استتکاف خود باقی باشد حکومت بجای عضو مستتکف از اعضاء علی البدل بکنفر را برای عضویت انجمن بحکم قرعه دعوت می نماید

رئیس - پیشنهاد شده است جلسه ختم شود

بعضی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - بقیه مذاکرات میماند برای جلسه بعد روزه شنبه (مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسین پیرنیا

منشی طاهری

منشی - دکتر احتشام طباطبائی